

DE KRUISVLAG IN TOP

ZENDINGSVERTTELBOEK
VOOR SCHOOL EN HUIS

UITGAVE VAN
FA H. H. KOK BZ
Z W O L L E

NAAR 'T BOSCHLAND.

INLEIDING.

De volgende schets is een episode uit de zending onder de Boschnegers van Suriname.

Naast de meer bekende namen van Schumann en Dähne, mag ook de figuur van Rasmus Schmidt als een der helden worden genoemd. Hij behoort tot het groot getal der trouwe arbeiders en arbeidsters, die op den Zendingssakker van Suriname het leven lieten.

Men zie: „Ons Suriname,” door H. Weiss (nieuwe druk in bewerking) en „Kort overzicht van de Geschiedenis der Zending in Oost- en West-Indië” door A. A. Kleyn.

In 't jaar 1832 vertrok een eenvoudig kleermaker, Rasmus Schmidt, met zijn vrouw uit Holstein naar de Nederlandsche kolonie Suriname.

Wat wilden die Duitscher en zijn vrouw daar? Rijk worden misschien op de plantages? Of hadden ze gehoord van de goudvelden en wilden ze daar nu ook hun geluk eens beproeven, net als zooveel anderen reeds gedaan hadden? Dachten ze ook aan „schatten vergaderen?” Hadden ze dáárvóór hun rustig dorpje verlaten?

Neen, rijk worden was hun doel niet. Dat behoefden ze ook niet. Ze waren al rijk.

Rijk? . . . Een kleermaker rijk?

Ja, ze waren rijk door de liefde van Christus, door Zijn genade, die hen had gemaakt tot Gods kinderen. En juist dáárom gingen ze nu naar Suriname.

Ze wilden de schatten van het Hemelsch Koninkrijk daar gaan brengen aan slaven en boschnegers, die er in hun ellendig, ruw bestaan verkwijnden en verstierven.

De Hernhutter-gemeente had reeds sedert langen tijd zen-

delingen naar Suriname uitgezonden. Reeds vele eenvoudige, vrome Hernhutters waren er heen gegaan; hadden er het Evangelie gepredikt aan verachte slaven of vervolgte, opgejaagde Boschnegers.

Vele mannen en vrouwen hadden er in dat warme, ongezone land al vroeg hun graf gevonden en na een leven van zelfopoffering het loon van Gods trouwe diensiknechten ontvangen.

In de eenzaamheid hadden ze er geleefd, in hutten soms, ver weg op een afgelegen plantage of weken roeiens de wouden in; ze leefden van hard brood en scheepsbeschuit, van vruchten en rijst, van gebakken bananen en maïs.

Ze waren ziek geweest, dikwijls, o zoo ellendig en zonder hulp.

Maar dit alles hadden ze over gehad voor het groote doel, waarvoor ze gekomen waren: de prediking van het Evangelie.

Zoo gingen ook Rasmus Schmidt en zijn vrouw.

Ze geloofden, dat God *wilde*, dat ze gingen. En daarom gehoorzaamden ze.

Met blijdschap in hun hart zijn ze naar 't vreemde land heengereisd.

Maanden duurde de reis. Eerst naar Hamburg; vandaar met een zeilschip naar Amsterdam. En toen den grooten Atlantischen Oceaan over, ook al per zeilboot.

Eindelijk kwamen ze dan toch behouden in Paramaribo, de mooie hoofdstad met de houten huizen.

Daar vonden ze dadelijk vrienden. Gelukkig ook maar, want alles was hun zoo vreemd. Eerst die eindelooze zeereis en nu dat wondere, vreemde land, zoo héél, héél anders dan hun geboorteland Holstein.

Dáár groeiden langs de polderslooten van de vette kleilanden rijen knotwilgen, en langs de rechte wegen stonden rijtjes populieren; maar hier, hier wuifden de palmen op hun hooge stammen en spreidden weelderige mahonie-boomen en zware tamarinden groote schaduwplekken over de altoos zonnige straten.

Dáár waren ze gewend aan de bekende gezichten van de

ouderwetsche Holsteinsche boeren, in hun zwarte, zware kleederdracht, die tegen regen en vette klei bestand was. Hier zagen ze de rijke planters rondrijden, allen in hun witte tropenpakken, terwijl de neger-slaven schichtig door de straten gingen, zoo goed als naakt, de glimmend zwarte buid door striemen van felle zweepslagen ontsierd.

Daar ginds was het leven rustig, ernstig, degelijk; hier dacht iedereen aan gauw-rijk- worden en veel-pret-maken. Iedereen, ja, maar toch vast niet die arme slaven, die al maar hadden te zwoegen en altijd bang waren voor slagen.

O, 't was zoo vreemd voor Rasmus Schmidt en zijn vrouw. En 't duurde een heele poos, eer ze 't leven gewend waren. Gelukkig, de enkele zendelingen met hun vrouwen, die er reeds waren, hielpen hen als broeders en zusters. Samen met hen zouden ze het werk van de Evangelieprediking moeten verrichten.

Zij vonden een onderdak in een van de kleine, armelijke woningen, die toen den Zendelingen ter beschikking stonden.

Toen ze daarin hun intrek hadden genomen, moest er werk worden gezocht. Ja — want Rasmus Schmidt moest zelf zijn kost verdienen en in den tijd, dien hij vrij had, zendeling zijn. Hij werd dus kleermaker en naaide zoo vlug hij kon. Hoe gauwer zijn werk af was, hoe beter, dan kon hij er op uit, naar de slaven. Soms kwam er geld uit Duitschland, van de Broeders, de Hernhutters, die hen hadden uitgezonden en hen niet vergaten. Dan konden ze weer wat meer tijd nemen voor hun Zendingswerk: 's avonds de slaven op de plantages bezoeken en ook 's Zondags.

Maar op de meeste plantages mochten ze niet komen. Daar was het: Verboden Toegang! De planters vonden het niet noodig, dat de slaven iets zouden hooren van den Godsdienst en misschien lezen of schrijven zouden leeren. En nog veel minder waren ze er op gesteld, dat die zendelingen zouden bemerken, hoe zij hun slaven beestachtig behandelden en ranselden en dat dan naar Europa zouden schrijven. Die slaven waren toch minder dan dieren, nergens goed voor dan om te werken voor hen, om hen rijk te maken, door de oerwouden te veranderen in mooie vruchtbare plantages, waar suiker-

riet, kapok, cacao, koffie en bananen werden verbouwd.

Maar op een zestal plantages werden ze wel toegelaten. Daar konden ze dan de afgewerkte, moegebeulde slaven en slavinnen, die dom en versuft maar voor zich starden, vertellen van den Heere Jezus.

Wat hadden Rasmus Schmidt en zijn vrienden diep medelijden met het harde lot van den slaaf. Maar ze moesten dat niet te veel laten merken; anders mochten ze niet meer terugkomen.

Hun hart trilde soms van verontwaardiging over de mishandelingen, die de slaven te verduren hadden. Ze gruwden, als ze in Paramaribo voorbij den geeselpaal kwamen, waar iedere inwoner zijn slaven of slavinnen kon laten afstriemen, als ze een beetje lui, of onhandig, of snoepachtig waren geweest, of den moed hadden gehad om ziek te zijn of uit hongersnood te stelen. Ja, in Januari 1833 stonden ze in de verte sidderend te zien naar den brandstapel, waarop drie slaven levend werden verbrand. Die arme kerels hadden een huis in Paramaribo in brand gestoken, uit angst dat een kleine diefstal ontdekt zou worden. Dat was wel een heel strenge straf. 't Waren dan ook maar slaven!

Of die slaven nu niet eens probeerden weg te loopen?

Zeker, maar 't ging niet gemakkelijk. Op de plantages werd goed de wacht gehouden en groote, sterke speurhonden waren op de slavenvangst afgericht. Toch gelukte het wel eens om weg te komen en zoo de vrijheid te veroveren. Dan dwaalden ze in de oerwouden rond en zochten hun voedsel; aan de boomen en in den grond was wel iets eetbaars te vinden. Ver van de plantages bouwden ze met elkaar ergens aan den oever van een rivier of kreek wat hutjes, van boomstammetjes met daken van palmbladeren. Goed verscholen lagen hun dorpjes onder dicht geboomte, haast onvindbaar voor de speurders van de plantages. Armoedig leefden ze daar, maar ze waren vrij! Ze werden nu niet meer van den morgen tot den avond afgesnauwd en voortgebeuld, niet meer gegeeseld, hun vrouwen niet meer mishandeld. Hier werden hun kindertjes niet meer als een stuk vee verkocht en dan van hen weggehaald, zoodat ze ze nooit weer terugzagen.

Hier was de vrijheid, hier in 't oerwoud. Hier waren ze hun eigen baas. En de bittere haat in hun harten dreef hen aan om 's nachts langs geheimzinnige sluippaden naar de plantages te gaan en daar te stelen of de huizen van hun vroegere meesters in brand te steken. Dan namen ze bloedig wraak voor wat ze hadden geleden, dan moordden ze en martelden ze op hun beurt. Wee de opzichters, die in hun handen vielen!

Dat was niet goed, maar best te begrijpen. Ze wisten niet beter, want niemand had hun ooit geleerd, hoe God wil, dat we onze vijanden zullen liefhebben.

Na zulke rooftochten zond de Hollandsche regeering dan soldaten. Die roeiden de rivieren op of zochten de paden in de bosschen, om de Boschnegers op te zoeken en geweldig te straffen niet alleen, doch ze ook op de plantages terug te brengen. Dat gelukte maar zelden. Meestal werden de soldaten onverwachts overvallen, als ze verdwaald waren. Dan werden ze beschoten met pijlen, waarvan de punten gedoopt waren in vreeselijk vergift, dat de negers uit plantensap hadden bereid.

Of soms zwierf de expeditie maanden lang rond in de bosschen en op de rivieren zonder één neger te vinden. Die waren ver weg, naar de hooge bergstreken. En als de soldaten dan moedeloos en uitgeput weer in Paramaribo of op 't fort Nieuw-Amsterdam waren aangekomen, dan plotseling werd weer een aantal afgelegen plantages verbrand, de eigenaars en opzichters vermoord en de slaven bevrijd. Toen is de oorlog tegen de Boschnegers maar opgegeven. Langzamerhand hielden ook hun strooptochten op.

Toen nu Rasmus Schmidt acht jaar in Paramaribo gewoond had, werd hem gevraagd, of hij naar de Boschnegers wilde gaan om als zendeling onder hen te wonen.

Daar zaten Schmidt en zijn vrouw en keken elkander aan.

Naar het Boschland? Naar de Boschnegers? Zouden ze dat durven?

Gaan wonen in een hutje in een negerdorp, daar ergens in dat eenzame, sombere woud?

Denk eens aan, weken lang zouden ze dag aan dag in een roeiboort moeten zitten, eer ze er waren!

Geen blanke zouden ze daar zien.

Geen kerk, geen dokter, geen bakker, geen winkel — niets zou daar zijn, niets — dan ruwe negerstammen om hen heen, die echte heidenen waren.

En dan die verschrikkelijke malaria, die moeraskoortsen!

Vroeger waren er wel meer zendelingen geweest, maar de een na den ander was gestorven. Plotseling waren ze door de koorts aangegrepen, die als vuur in hun aderen woedde. Sommigen hadden nog gauw kunnen wegzeilen, doch de meesten waren al bezwaken, eer ze goed en wel in een roeiboot lagen om weg te varen. Nu al dertig jaren geleden was het, dat er de laatste Zending door zijn schreiende weduwe was begraven onder de bloeiende acacia's. Sinds had niemand het meer gewaagd, dat doodenland binnen te gaan. De negers schenen er geen last van te hebben, maar o wee, de Europeaan, die in het oerwoud durfde gaan wonen.

Dus Rasmus Schmidt en zijn vrouw zijn niet gegaan?

Maar . . . Schmidt was toch zending, en een goed zending gaat, waarheen God hem roept. Een goed zending is gehoorzaam aan de stem van God.

En Schmidt en zijn dappere vrouw zeiden tot elkaar: „God roept ons naar het Boschland.”

En toen hebben die twee menschen hun knieën gebogen en den Heere gevraagd, of Hij hen moedig en dapper en trouw wilde maken om met blijdschap naar dien moeilijken post te gaan.

Wat was er gebeurd?

Dertig jaren lang was er nu al niemand meer geweest om aan de negers het Evangelie te prediken. Toch waren er nog negers over, die vroeger waren gedoopt en Christenen geworden.

Lang had de oude, grijze Johannes Arabi 's Zondags zijn stamgenooten voorgelezen uit den Bijbel en de jonge kinderen van den Heiland verteld.

't Was alles maar heel eenvoudig geweest, want Johannes, al was hij het hoofd van zijn stam, had niet veel geleerd en mooi preeken kon hij niet; maar hij was een echt vroom

man. Hij had veel verdriet, als hij zag hoe weinig er aan den Heere Jezus trouw bleven, nu er geen zendingen meer waren.

Toen hij eindelijk stierf, was er niemand meer, die voorganger zijn kon 's Zondags in de samenkomst, niemand, die de kinderen om zich verzamelde en uit den Bijbel vertelde. Treurig zaten de Christennegers 's Zondags voor hun hut en zagen, hoe hun kinderen meededen op het dorpsplein, als er in het afgodenhuisje geofferd werd en de tooverdokters dansten. Ze wilden hun wel beter leeren, maar och, ze wisten zelf zoo weinig. Toen gingen ten slotte de zonen van Johannes Arabi met nog enkelen van hun stam de lange reis maken in de korjalen, stroomafwaarts naar Paramaribo. Daar wilden ze naar de kerk om nog eens het Evangelie te hooren.

Ze schreiden, die grijze mannen met de zwarte gezichten, toen ze in de negerkerk van de hoofdstad de blijde boodschap van Jezus' liefde weer hoorden. En ze hebben de Zendingen gesmeekt: „Komt over en helpt ons!

Komt naar ons dorp om aan onze mannen en vrouwen en kinderen betere dingen te leeren. We zitten in de duisternis, brengt ons het licht!”

Was dat niet de stem van God? Rasmus Schmidt twijfelde er niet aan! Hij was bereid om te gaan; zijn vrouw ook. Moedig en vertrouwend gaven ze zich over aan Gods wil.

Toen kwam de groote reis. Een reis veel moeilijker nog dan van Holstein naar Amsterdam, of van Amsterdam naar Paramaribo. De negers, die om hen gevraagd hadden, kwamen hen afhalen in korjalen. Hun kleeren, hun huisraad, hun boeken, 't werd alles zoo goed mogelijk geborgen.

Diep ontroerd namen Schmidt en zijn vrouw afscheid van hun vrienden en stapten aan boord van een dier ranke vaartuigen.

De achterste helft van de boot was van een laag afdakje van palmladeren voorzien. Daar stonden een paar kistjes om op te zitten. Dat was het verblijf, waarin onze reizigers zich eenige weken lang zouden moeten behelpen. Nu dobberden ze op de bruisende golven van de breede Suriname-rivier.

Ze voeren langs de eene plantage na de andere; de oevers waren dicht begroeid met mangrove-boomen, die met hun

wortels boven water stonden, en met mierahoedoe's (mierenhoutboomen), die hun witte bloesemkruinen hoog boven de struiken verhieven. De zon brandde en de roeiers hadden het zwaar. Bacoven en citroenen verfrischten af en toe zoowel de reizigers als de roeiers. Zoo ging het voort den ganschen dag. 's Avonds legde men de booten aan den oever, maakte daar een vuurtje en kookte wat rijst en pofte wat bananen. Tusschen de boomen hing men dan de hangmatten op; daar moesten onze reizigers in slapen. Dat zou onmogelijk zijn geweest in 't smalle bootje, dat zoo onvast op 't water lag.

Boven de hangmatten maakte men van staken en palmbladeren nog een ruw afdakje om wat beschut te zijn tegen de muskieten en den regen¹⁾. Zoo bracht men den nacht in de open lucht door.

Den volgenden dag heel vroeg werd de reis weer voortgezet. Op 't heetst van den dag werd nu een paar uur rust genomen, om dan weer tot in den avond door te roeien.

Eentonig was de reis. Altijd dezelfde rivier, dezelfde mangrove's langs den modderigen oever; hier en daar een plantage met het huis tusschen hooge kokospalmen en tamarinden. Zoo nu en dan schoot een korjaal hen voorbij. Maar 't was een eenzame tocht. En hoe verder ze kwamen, hoe eenzamer. Er scheen wel nooit een eind aan te komen. Zou dat bosch dan nooit ophouden? Al die prachtige palmen, al die reusachtige boomgroepen met die bloeiende lianen, 't scheen eindeloos.

En elken dag werd het roeien zwaarder. De rivier ging hoe langer hoe sterker stroomen en 't kostte al maar meer moeite om vooruit te komen. Traag kropen de booten tegen den stroom op. Bovendien was 't in den regentijd. Dan regent het elken dag, vaak bij stroomen. De rivieren zwellen en bruisen en schuimen. In de open booten was 't reizen daarom alles behalve aangenaam. Gelukkig, dat de zon af en toe 't weer goed maakte en allen weer koesterde. Maar geen dag ging er voorbij of men voer uren in den regen, dat men er kil van werd.

Op zekeren dag kon men niet verder. De rivier was hier

¹⁾ Zoo gaat het nog: alleen heeft men een klamboe (muskieten-net).

aanmerkelijk smaller dan bij Paramaribo, waar men nu reeds zoo heel ver van af was.

De roeiers hielden de riemen in.

Daar was de eerste waterval!

Onmogelijk kon men daar tegenop roeien. De goederen werden uit de booten naar den kant gedragen en daar neergezet. Terwijl enkele negers nu de bagage opnamen en langs den oever verder droegen tot voorbij den waterval, stapten de anderen in de ondiepe rivier om de booten tegen den waterval op te sjarren.

't Was daarbij oppassen, dat de mannen niet werden meegeleurd door de kracht van 't neerstortende water, of dat ze zich niet bezeerden tegen de rotsblokken, die overal in 't water lagen en er bovenuit staken. Toen 't eindelijk gelukt was, de booten er bovenop te krijgen, moesten alle goederen weer worden ingeladen. Toen kon men weer verder varen. Maar... spoedig kwam er weer zoo'n waterval en dan begon 't opnieuw. Er waren heel wat van die vallen, grootere en kleinere, maar allemaal erg lastig voor onze reizigers. De reis werd er zeer door vertraagd.

Die watervallen en ook de geweldige regenbuien, die af en toe 't varen verhinderden, maakten, dat ze maar niet vlug konden opschieten. Schmidt had zoo gehoopt: als we nu met 't Kerstfeest maar op ons negerdorp zijn en ik in 't kleine kerkje het heerlijk Kerst-evangelie maar brengen mag! Wat zou dat een vreugde zijn, voor mijzelf, zoo dacht hij, maar ook voor de negers, die om ons gezonden hebben en al een kerkje hebben gebouwd.

Helaas, toen het Kerstavond was, dobberden ze nog op de rivier, nog ver van Bambey af. Ze konden 't niet halen.

't Werd donker. De wilde dieren in het oerwoud begonnen hun nachtgeroep. De brulapen krijschten in de hoge stammen langs den oever. Verder gaan was onmogelijk. De regen gudste en stroomde neer. 't Werd kil; 't werd somber, geheimzinnig somber in 't oerwoud. Tegen een hooge rots legden ze hun booten vast.

Daar zaten ze nu bij elkander, dicht opeen onder 't dakje

van palmladeren, een klein groepje vermoeide, verlangende menschen. Ze zochten wat proviand en aten wat. Een vuur aanleggen om de rijst te koken en de bananen te poffen, er viel niet aan te denken, wegens den regen. Het dakje lekte zoo akelig door; ze waren allen kletsnat.

Huiverend zaten ze daar, verkleumd van kou. Ze spraken niet. Waaraan dachten ze toch? Wat dacht Rasmus Schmidt? Waarover peinsde zijn vrouw? Wat dachten toch die Christen-negers?

Misschien allen wel 't meest aan 't leege kerkje ginds in 't bosch, waar nu geen blijde boodschap gehoord zou worden.

Dat was nu hun Kerstavond, op de rivier, midden in 't onmetelijke bosch, waar de jageear rondsloop en de brulapen huilden.

En aldoor zwegen ze.

Zwijgen op Kerstavond?

Maar eindelijk zegt een der negers verlegen: „We moesten maar eens een Kerstlied zingen.”

Ja, dat was goed. Een Kerstlied op den Kerstavond.

Toen hebben die mannen en die dappere zendelingsvrouw gezongen. Een Kerstlied in de negertaal. Een lied van de geboorte van Jezus Christus. Die negers met hun grove stemmen, ze zongen maar wat mee met Schmidt en 't klonk zeker niet zoo schoon als 't Engelenlied in de velden van Ephrata. Maar dat hinderde niet. 't Hielp, dat zingen. 't Warmde hun hart, al waren ze van buiten koud. — En Rasmus Schmidt begon nu in de boot te vertellen van 't Kindeke van Bethlehem.

Of die negers ook luisterden! Velen hadden 't in jaren niet meer gehoord en herinnerden het zich nu als iets schoons en heerlijks van vroeger. En anderen hadden 't in de wildernis, waar ze leefden, nog nooit gehoord. Voor allen ging de ster van Bethlehem op. Licht was 't daar in 't donkere oerwoud.

En kalm hebben ze zich daarna uitgestrekt in de hangmatten om te rusten in 's Heeren hoede! En de brulapen met hun gekrijsch hebben hen niet meer gestoord.

De reis werd den volgenden dag vol moed voortgezet. En 's anderen daags kwamen ze aan op de plaats van hun be-

stemming. Veilig geleid, door God bewaard. En nu niet eerst rusten van de vermoeienissen van de langdurige reis, neen, dadelijk aan 't werk. De booten moesten leeggemaakt, de bagage en de weinige meubelen naar de hut worden gedragen, die de negers van het dorp hadden gebouwd en daar werd alles geplaatst en uitgepakt. Er was heel wat te doen, eer ze er konden eten en slapen. En telkens werden ze gestoord door negers en negerinnen, die hen kwamen begroeten, of nieuwsgierig kwamen aangapen.

Heel veel tijd hadden ze dus niet om hun nieuwe woonplaats eens rustig te bekijken. 't Was ook niet noodig, er was niet veel te zien.

Rondom het dorpspleintje stonden een aantal hutten en daarom heen sinaasappelboomen, bananenstruiken enz. En midden op 't pleintje stond het afgodenhuisje, o zoo'n miserabel hutje, van wat stroo en boomtakken, nog te leelijk voor een varken om er in te wonen. Midden in: een paal met een grijnzend gezicht er in uitgesneden, wit en rood gekleurd. Op den grond een heeleboel rommel, bijvoorbeeld: eierschalen, bananenschillen, leege flesschen, kokosnoten, een gebroken bord: allemaal offers aan den god.

Voor de paden, die de bosschen ingaan, stond een ruw hek met lange flarden van palmladeren er aan, die wapperden in den wind. Dat was om de booze boschgeesten te keeren.

Op 't pleintje speelden de naakte negerkindertjes met hun glimmend zwarte huid vroolijk met elkaar tot den avond.

Eindelijk kwam ook voor Rasmus Schmidt en zijn vrouw het oogenblik, dat ze zich op hun ijzeren veldbedden in de bamboehut konden nederleggen om te rusten. Dat was de eerste nacht in het negerdorp. Ze waren te moe om veel te praten en veel te denken. Maar rustig gingen ze slapen: de Heere zou waken! Hij houdt trouw de wacht. En de boschgeesten konden niet bij hen komen, die konden 't hek met de wuivende bladerenbundels niet over. Trouwens, die doen alleen maar negers kwaad en bekommeren zich niet om blanke menschen. Gelukkig maar voor Schmidt en zijn vrouw!

Maar in dien nacht kwam een andere vijand. De vreeselijke

Toen 't dorpsplein weer leeg was en de negers weggerooid, ging Schmidt uitgeput naar bed. De koorts greep hem opnieuw aan. Den volgenden dag werd ze zoo hevig, dat Schmidt eerst uren lang ijde en daarna onbeweeglijk neerlag. Zijn vrouw vreesde het ergste. 't Was alsof ze den dood met uitgestreken vinger zag wenken naar haar man!

De Christennegers waren verschrikt en zaten ontdaan voor de hut. Een van hen spoorde de anderen aan om mee naar binnen te gaan en te bidden voor Masra (mijnheer).

Zoo deden ze en daar knielden de zwarte mannen neer aan 't bed van den blanke, en één bad hardop tot den Hemelschen Vader. Ze baden allen eerbiedig mee en smeekten om 't herstel van den zendeling. 't Waren maar eenvoudige woorden, maar God hoorde het gebed. Tot hun groote blijdschap herstelde Rasmus Schmidt vrij spoedig.

Nu kon hij met zijn werk beginnen, maar voorzichtig. Niet te veel zich vermoeien nog, want o, die malaria!

Hij bezocht de negers in hun hutten, sprak met vrouwen en kinderen, noodigde ze naar de samenkomst 's Zondags, behandelde hun zieken. Hij reisde soms door de bosschen naar ver afgelegen negerdorpen om daar de goede boodschap te brengen, die in zoo lang niet gehoord was in het Boschland. En de Heere zegende zijn werk en zijn woorden. Na een jaar was 't kleine kringetje van Christenen tot vijf en tachtig aangegroeid. 't Geheele negerdorpje, waarin 't kerkje stond, was nu een Christendorp geworden. Op 't dorpspleintje stond 't afgodenhuisje niet meer en de hekken met bosjes blaren waren weggeruimd. 's Zondags gingen de dorpelingen naar de kerk.

Niet altijd ging alles even rustig. In den omtrek woonden veel heidenen, die boos waren, dat de afgoden niet meer werden geëerd; de tooverdokters of wintimannen waren beledigd, dat de Christennegers zich niet meer door hen lieten bedotten. Die wintimannen ruiden de heidensche negers op om de negers van 't Christendorp te gaan bestraffen, dat ze de goden hadden verlaten.

En zoo gebeurt het op een middag, dat van den rivierkant en langs de boschpaden plotseling met wild geschreeuw groote

troepen woeste negers het dorpsplein komen opstormen. Ze zwaaien hun groote, zware kapmessen. Hun bogen hangen over den schouder, de pijlkokers op den rug. Sommigen hebben zelfs geweren. Ze zijn in oorlogstenuue.

Hoor ze schreeuwen en tieren: booze, dreigende woorden.

Woest rollen de oogen, en met dreigende gebaren gaan ze naar de woning van den zendeling, waar de Christennegers haastig heen geloopt zijn, om elkander en den zendeling te verdedigen.

In de hut ligt Schmidt geknielt. Hij begrijpt het gevaar. Hij en zijn vrouw bereiden zich voor om te sterven. Niemand kan hier uitkomst geven, dan God alleen.

In wilde razernij zullen de vijanden zich werpen op het troepje dier trouwe Christenen, die zich voor de verdediging gereed houden.

Gelukkig, Schmidt vreest den dood niet; zijn vrouw ook niet. Ze houden het oog gericht op den Hemelschen Vader; ze willen gewillig het offer van hun leven brengen.

Steeds meer dringt de bende op. Het zien van de verdedigers maakt de negers nog boozet.

Reeds vallen er slagen... tot opeens het rumoer verstomt; nog eenige uitroepen van verwondering en 't wordt stil; de wapens zijn gezakt.

Al die vurige oogen zijn op één punt gericht.

Stil gefluister gaat door de rijen: „Zie je dat? Kijk eens, hoe dat zal afloopen!”

Wat is er toch?

Schmidt en zijn vrouw zijn opgestaan en kijken uit het raam.

Wat zien ze? Merkwaardig! Heel die dreigende, brullende bende staat met spanning te kijken naar twee slangen.

Zeker zijn ze door 't gerucht opgeschrikt en verjaagd uit den schuilhoek van dorre, vochtige bladeren, waarin ze rustig haar voedsel lagen te verteren. 't Is een heele groote slang en een veel kleinere. Blazend en sissend komen ze op elkaar aan. Zeker zien ze elkaar voor den onruststoker aan. En nu vechten ze.

Ze kronkelen de lijven om elkaar te verstrikken en dood te drukken.

Ze probeeren elkaar te bijten; te bijten, om in de wond dat vreeselijke vergif uit te storten, waardoor ze zullen verstijven.

En dáár kijken nu al de negers naar.

Uit nieuwsgierigheid?

Neen, veel meer uit bijgeloof. Angstig hebben ze de kap-messen laten zakken en schuw houden ze nu den adem in. Want dit is een voorteeken! Een teeken van de goden of de boschgeesten!

De groote slang, dat zijn zij, dat is hún godsdienst. En de kleinere, dat is de witte zendeling en zijn nieuwe godsdienst, het Christendom.

Welke slang zal 't winnen?

Kijk ze nog eens vechten. Je hoort het schuifelen. Je ziet het slijm schuimen over de gladde schubben. Wat gaan die koppen vlug en telkens komen die groote giftanden bloot! Eindelijk, daar schiet de kop van de kleine vooruit en... bijt de andere bij de keel!

Het dikke slangenlijf buigt onder den doodelijken wrong en valt.

Het kronkelt nog, maar het vergif verlamt spoedig de spieren en de kleine slang sleept haar prooi mee, moeizaam trekkend en schuifelend en verdwijnt er mee in het struik-gewas achter de zendelings-woning!

De negers staan verslagen!

Dat is vast een kwaad voorteeken!

Druk staan ze te gebaren en te fluisteren.

Dat beteekent vast hun ondergang!

Ze mogen niet strijden tegen den blanken man, of 't zal op hun eigen verderf en nederlaag uitloopen, — zoo meenen ze.

Neen, nu durven ze niet meer.

Vol ontzag staren ze naar dat klein getal moedige Christenen, dat daar voor de deur van den zendeling nog de wacht houdt.

Die blanke man is machtiger dan zij!

Zijn godsdienst is sterker dan de hunne!

Daarom gaan ze heen.

Zwijgend trekken ze af, de boschpaden weer in, of naar de rivier, naar de korjalen, waarmee ze gekomen zijn.

Jubelend en dankend ziet Rasmus Schmidt ze vertrekken.
„In 's Heeren hoede” zijn ze veilig geweest, hij en zijn vrouw en zijn zwarte vrienden!

't Gevaar is voorloopig voorbij. Hun leven is gespaard.

Maar 't is hier toch erg gevaarlijk!

Zullen Schmidt en zijn vrouw na dit verschrikkelijk avontuur niet liever terugkeeren naar Paramaribo?

Daar is 't toch veel veiliger!

Als die gevaarlijke heidenen nu eens terugkomen?

En ja, ze zijn teruggekomen! Al spoedig.

Maar... niet met kwade bedoelingen,

Verscheidene stammen in het bosch kwamen Rasmus Schmidt eenigen tijd later vragen om ook eens bij hen te komen en hun meer van zijn godsdienst te vertellen.

Overal werd hij behoorlijk, soms vriendelijk ontvangen. Nu had hij telkens gelegenheid het Evangelie te prediken.

Dat was een genot voor den trouwen zendeling. Hij kon nu toonen, dat hij een dienstknecht van Jezus Christus was.

Hij reisde van stam tot stam, bezocht de negers in hun hutten, predikte op hun dorpsplein onder de tamarinden of in 't kerkje van zijn dorp.

En altijd had hij hoorders, want God had de harten geneigd.

Wel werden al die hoorders nog niet dadelijk Christenen, maar ze kwamen toch luisteren!

En zelfs de grootste vijanden, die 't ergste scholden op den Christelijken godsdienst, werden beschaamd, als ze zagen, hoe de zendeling steeds meer vrienden kreeg en meer hoorders won. Beroemde tooverdokters of wintimannen kwamen luisteren naar het Woord van God.

Dat ging een paar jaar goed. God zegende den arbeid van Rasmus Schmidt en zijn vrouw rijkelijk. De zwarte gemeente werd steeds grooter. 't Was een dagelijksche vreugde voor onzen zendeling.

Maar het reizen en trekken vergde veel van zijn krachten. Telkens kwam de malaria weer. Het klimaat en de grond waren zoo vochtig in dat oerwoud.

Dan lag hij soms met hooge koorts ergens in een negerhut.
Of in de open korjaal op de rivier.
Dat matte zoo af. Dat verslond zijn levenskracht.

Den 6en April 1845 preekte hij in zijn kerkje over den Goeden Herder, die zijn leven gaf voor zijn schapen.

't Was voor 't laatst geweest.

De koorts greep hem weer aan, werd hooger en hooger.
Den volgenden dag kreeg hij nog een hevige bloedspuwing.
Snel ging het nu achteruit.

Weldra naderde het einde en stond de kleine gemeente van Bambey treurend om zijn sterfbed, waarbij mevrouw Schmidt biddend neerzat.

Zij namen afscheid van elkaar, de zwarten en hun bianke leeraar en Rasmus Schmidt reisde af naar het land van de eeuwige rust.

Zijn lichaam werd begraven onder een tamarinde bij de dorpskerk.

Hij was gestorven in dienst van zijn grooten Zender, den Goeden Herder.

H. A. v. D. HOVEN VAN GENDEREN.

AANTEKENINGEN.

1. De Hernhutter- of Broedergemeente was oorspronkelijk een kring van geloovige Christenen in Zuid-Oost-Duitschland. Bekend is haar leider en voorganger, de Graaf van Zinzendorf. De Broedergemeente, meest uit hoogst eenvoudige landlieden en ambachtshui bestaande, heeft zich spoedig een ware zendingsgemeente betoond. Tal van mannen en vrouwen hebben zich voor den dienst der Zending gegeven, hebben trouw gearbeid op de moeilijkste posten. Velen zijn gestorven van ontbering in zelfopofferende liefde.

In ons land is een Broedergemeente gevestigd te Zeist.

Daar, op 't Zusterplein 18, is het bureau van den Zendingarbeid in Suriname.

2. Van den godsdienst der Boschnegers kan men zich zeer moeilijk een volledige en juiste voorstelling vormen.

De „Groote God“ of „Gran Gado“, aan wien alles onderworpen is, bemoeit zich nergens mee en heeft zijn macht overgedragen aan tallooze geesten, die over bosschen, rivieren en wilde dieren regeeren. Bovendien zijn er vele booze geesten, Bakroes, die in dieren of planten wonen

en onzichtbaar rondzwerfen. Hun gevaarlijke invloed moet op allerlei wijze worden tegengegaan, o. a. door de tooverdokters. Deze hebben groote macht over hun stamgenooten.

De Boschneger vrees ook de Jorka's, de geesten der afgestorvenen. Hoe het dorp tegen de Bakroes en Jorka's wordt beveiligd, en de beschrijving van het afgodenhuisje vindt men in het verhaal.

Tevens draagt men amuletten, waartoe alles dienen kan, o. a. papegaai-veeren, oude spijkers, tiggertanden, stukjes hout, e. d. mits het door den tooverdokter is gewijd.

De gevaarlijkste tooverdokters zijn de *wintimannen*. Winti = geest, adem of wind.

„In hem, die den Winti krijgt, vaart een onzichtbaar, hooger wezen, een bovenaardsche macht, die hem zijn zelfbewustzijn en de heerschappij over zijn eigen ik ontroofd. Daarom moet aan iemand, die door den „winti“ is aangegrepen, eerbied en achtung worden bewezen, als aan een Hooger Wezen.” (Ons Suriname).

3. Ook thans nog zijn de binnenlanden practisch onbewoonbaar voor Europeanen, door het gevaar van de malaria tropica. Zonder ernstige voorbehoedmiddelen kan geen blanke er vertoeven. De boschnegers zijn immuun voor de ziekte. 't Is tegenwoordig mogelijk de Zending-posten en scholen in het Boschland te bezetten met inlandsche leeraars en onderwijzers, die goede krachten blijken te zijn. Ze worden daartoe opgeleid aan de Theologische school te Paramaribo.

Paramaribo levert uit hygiënisch oogpunt geen bijzondere gevaren voor den Europeaan; het is volgens Dr. M. van Blankensteyn in „Suriname“ practisch vrij van koorts en eveneens zijn dat, op enkele uitzonderingen na, de voornaamste vestigingsplaatsen in het land.”

4. Bambey lag, waar thans het Boschnegerdorp Ganzee is.